VAKWETENSCHAP EN PRAKTIJK

De beteekenis van de Prot. Chr. Centrales en Vakorganisaties van patroons voor het kerkelijk, politiek en maatschappelijk leven in ons vaderland.

V.

De principieele beteekenis.

De principieele beteekenis der Christelijke patroonsorganisaties ligt in de eerste plaats in de belijdenis van Gods absolute souvereiniteit over al het geschapene en de met die belijdenis overeenstemmende roeping om te leven naar Zijne geboden. Immers, God als de opperste Souverein, Wiens souvereiniteit geen beperking kent, oefent Zijn Goddelijk gezag over alle deelen van Zijn schepping. Hij alleen is machtig om Zijn gezag weer over te dragen ook aan menschelijke personen, waarom ook in dit zichtbare leven op aarde dit gezag wordt geoefend in allerlei levenskring in het ambt aan menschen toebetrouwd.[1])

Aan Christus Jezus, den Middelaar Gods en der menschen, echter is onder het voorbehoud wat Gods Woord ons in 1 Corinthe 15 openbaart de volstrekte souvereiniteit, het absolute Koninkrijk verleend. Hem, Die beide is, God en Menschenzoon, Hem is gegeven alle macht in den hemel en op de aarde. Op Hem is door God Zelf het Koningschap gelegd. Hij is tot Koning gezalfd. Hij is door den Vader verhoogd en Hem is gegeven een naam boven alle naam, opdat IN DEN NAAM VAN JEZUS zich zoude buigen alle knie dergenen, die in den hemel en op de aarde en onder de aarde zijn.

Onze Heere Jezus Christus is daarom de Drager van het hoogste en heiligste ambt, feitelijk de EENIGE Ambtsdrager. Hem, onzen Heiland en Zaligmaker, onzen Verlosser, in Wien God de wereld met Zichzelven verzoend heeft, en om Wiens wil Hij ons onze zonden vergeeft, Hem, den Christus, den Verlosser en Herschepper der wereld, mogen wij nu tevens aanbidden als ONZEN KONING, Koning Zijner duurgekochte Kerk. Maar dat niet alleen. KONING DER WERELD, ja meer: KONING VAN GANSCH DEN KOSMOS. Alles, ja alles is aan Hem onderworpen. Geen stukje terrein op aarde of in den hemel, dat niet behoort tot Zijn Koninklijk regiment.

En DEZE OP DE HEILIGE SCHRIFT GEGRONDE BELIJDENIS is het, van Christus' Koningschap over heel ons leven, over het leven van ons gezin, over de Kerk, over de school, over den staat, over de maatschappij, die de Christelijke patroonsorganisatie, centraal en in den kring van het vak of het bedrijf haar eigen principieele beteekenis geeft. Want de belijdenis van dit Koningschap houdt in, dat ook onze ondernemingsarbeid, onze organisatiearbeid, onze handelsdaden en gebruiken, het leven van arbeid en belang, onderworpen zijn aan Christus' heerschappij, zich hebben te richten naar Zijn ordonnantiën en geboden, zoodat wij iederen dag weer dezen Koning te voet moeten vallen en vragen: „Heere, wat wilt Gij, dat ik in mijn huis, in mijn onderneming, in mijn organisatie, overal waar Gij mij roept, doen zal?" En nederig bidden: „Houd Gij, mijn Koning, mijn handen beide met kracht omvat, geef Gij mij Uw vast geleide op het vaak moeilijke pad, dat overal, maar vooral in mijn zaken, in mijn onderneming, in het sociale en het economische leven van vandaag, zoo moeilijk zijn kan. Heere God, Gij Koning, geef Gij mij licht en wijsheid, opdat ik ook daarin leven moge, U ter eere."

Want deze geloofsbelijdenis is gemeenschappelijk, zeker, ik heb die belijdenis met anderen gemeen, maar ALLEREERST is ze strikt persoonlijk. Christen-patroon, waarlijk Christen-patroon, ben ik dan alleen, wanneer ik weten mag, dat ook mijn zonden vergeven zijn door Christus' bloed en ik door genade Christus' eigendom geworden ben naar lichaam en ziel, in leven en sterven, en als gevolg daarvan ook mijn dagelijkschen arbeid in mijn onderneming of bedrijf mag zien als de vervulling van een stuk van mijn redelijken Godsdienst, als een mede-arbeiden aan de komst van Zijn heerlijk Koninkrijk.

Dan echter openen zich gelijkertijd verre en breede perspectieven, en voel ik den band der gemeenschap met mijn mede-christenen, zien wij onze gemeenschappelijke groote en dure taak, de roeping welke God ons oplegt om overal positief op te treden, onze beginselen uit te dragen in de eigen onderneming, in den bedrijfskring, in het nationaal en internationaal economisch leven, overal waar God ons plaatst en deswege roept. Dan wekken wij ook anderen op: „Kom, ga met ons en doe als wij", en mede door middel van een aaneengesloten geheel van Christelijke organisaties arbeiden wij in gehoorzaamheid, al gaat dit gepaard met veel zonde en tekortkoming, aan het volbrengen van de hooge roeping om alle gaven en alle krachten, door God in mensch en natuur gelegd, tot vollere en rijkere ontplooiing te brengen, ter openbaring van Gods heerlijkheid.

Dan ontwikkelen wij een werkprogram, zeer positief, waaruit blijkt, dat onze beginselen ook voor het sociale en economische leven niet maar een gedeelte, doch ALLES te zeggen hebben.[2])

Onze Christelijke maatschappelijke organisaties zijn dan ook niet geboren uit anti-thetische overwegingen, omdat patroons of arbeiders op zeker moment tot de conclusie kwamen, dat zij in de neutrale of moderne organisaties het niet uit konden houden, wijl men daar te „liberaal" of te „marxistisch" was. Deze meening, hoe dikwijls ook verkondigd, is ten eenenmale onjuist. Haar geboorte is gevolg van de aanvaarding van een concrete geloofsbelijdenis, en daaraan ontleenen zij haar principieele beteekenis. Ook haar beteekenis als ORGANISATIE, d.i. als uit één beginsel levende samenwerkende groep van personen.[3])

Nog al te veel worden er onder onze Christelijke patroons aangetroffen, die meenen, dat zij los van anderen hun roeping wel kunnen vervullen; dat zij in de z.g. „neutrale" organisaties als een „lichtend licht" of „zoutend zout" kunnen werkzaam zijn. Van deze enkele „lampepitjes" of „kleine zoutkorrels" (vergeef ons deze ietwat kleineerende uitdrukking) hebben wij weinig gunstige resultaten gezien. Veel afval en onzuiverheid in de beginselen is het gevolg geweest van dit alleen blijven staan.

Het vormen van een macht op maatschappelijk terrein is, evenals op andere terreinen, Christenroeping. Wie beweert, dat het in strijd is met den aard van het Christendom, bewijst Schrift en historie niet te kennen.

Zonder macht immers komt geen beginsel van economie, van recht of moraal, ja zelfs geen enkele geloofsbelijdenis tot invloed in het practische leven. Dat leert ons Schrift en historie. Ook Christus' Koningschap komt, naar de Schrift, in de historie met kracht en macht, met heilige roepingsmacht in den onverzoenlijken strijd tegen het rijk der duisternis. Juist dus, omdat de Christenpatroon een heilige roeping heeft te vervullen in het bedrijfsleven, moet hij om Christus' wil medewerken aan het verwerven van macht in de historische vorming van het bedrijfsleven.[4])

Daartoe is Christelijke organisatie van patroons middel. De daar beleden beginselen, als vruchten van het levend geloof in Christus, dienen EEN OPENBARE MACHT te verkrijgen in het leven van handel en bedrijf, omdat het bij allen Christelijken arbeid ten principale gaat om de historische vormingsmacht van het Christelijk geloof, die werkt in GEMEENSCHAP. De principieele beteekenis der Christelijke patroonsorganisatie ligt dan ook mede in haar optreden als Christelijke patroonsORGANISATIE, en houdt een veroordeeling in van alle pogen om deze gemeenschappelijke machtsvorming tegen te staan, of zich, om welke reden ook, er aan te onttrekken.

A. BORST Pzn.

---

1) Men lezе het artikel van Ds C. Veenhof over „Souvereiniteit in eigen kring" in het Kuyper-nummer van „De Reformatie" 29 October 1937, waaraan wij een en ander mede ontleenen.

2) Beginselverklaring Verbond van Prot. Chr. Werkgevers in Nederland. Hoofdstuk I, paragraaf 1.

3) Dr A. Kuyper, „Ons Program", uitgave 1907.
Op blz. 396:
„Het Christelijk geloof toch dringt aan op verband, op aaneensluiting en *organiseering*, doordien het wijst op een *gemeenschappelijke* oorsprong, op *solidariteit* van verantwoordelijkheid en op de toekomst van een *rijk*."
Op blz. 400 zegt Kuyper, handelende over de politieke organisatie:
„er moet een afgewerkte, wel ineengezette, voor ieder naspeurbare en onder ieders contrôle vallende organisatie bestaan! Een organisatie, die wortelt *in eenheid van beginsel*, historische traditie en levenscostumen. Die op dien wortel allengs een stel van bij elkaar hoorende begrippen en denkbeelden doet opschieten. Van die begrippen, *in trouw aan het beginsel*, de toepassing leert maken op de problemen, die op social en politiek gebied aan de orde zijn."
Voeg hier nog bij het economisch gebied, en woordelijk is dit van toepassing op de Christelijke patroonsorganisatie.

4) Prof. Dr H. Dooyeweerd, „De strijd om het vraagstuk der Christelijke vakorganisatie van werkgevers in het licht van een oude strijdvraag in de Christelijke levens- en wereldbeschouwing", pag. 27. (Uitgave Christelijk Werkgevers Verbond.)

PERSSCHOUW

Gereformeerden in Londen over het kerkelijk leven aldaar.

Men weet, dat voor de opwekking van het geestelijk leven, en dus ook van het kerkbesef, onder de Nederlanders, die in Londen zijn, en van gereformeerde origine zijn, in den laatsten tijd weer wordt gewerkt. Aangezien één der eerste vragen, die deze broeders en zusters zich te stellen hebben, deze is: hoe het eigenlijk staat met het Engelsche kerkelijke leven in de groote stad, waarheen God hun wegen leidde, is het goed, dat thans in de „Mededeelingen" van de vereeniging „Joh. à Lasco", een begin gemaakt is met een reeks artikelen, over de historie van de z.g. „Free Churches" (d.w.z. die kerken in Engeland, die zich niet conformeeren of vereenigen met de leerstellingen en gebruiken der Staatskerk, en die daarom worden saamgevat onder den naam „Non-Comformists"). Het eerste artikel handelt over „the Congregational Churches":

Het woord Congregation kan in dit verband het beste vertaald worden door „gemeente", dat is dus een vergadering van geloovigen waarin allen gelijke rechten bezitten.

Om echter te kunnen zien hoe deze vorm van kerkinrichting door de Congregationals werd verstaan, moeten we teruggaan tot den vader van de Congregationals, Robert Browne 1550—1633.

Nadat tijdens de regeering van Hendrik VIII de breuk met Rome een voldongen feit was geworden en de kerk van Engeland Staatskerk was geworden, waren er zeer velen, die in deze Staatskerk nog te veel van Rome vonden achtergebleven. Zij streefden dus naar verdere zuivering en werden daarom Puriteinen genoemd.

Deze Puriteinen vielen in drie groepen uiteen, n.l. ten eerste zij, die in de Staatskerk wenschten te blijven en verdere zuivering dus intern wilden doorvoeren; ten tweede zij, die de episcopale of bisschoppelijke regeeringsvorm wilden vervangen door een presbyteriale kerkregeering, waarover wij in een ander artikel zullen uitweiden en ten derde zij, die geen andere regeeringsvorm erkenden dan het rechtstreeksche bestuur van God zelf.

Deze laatste groep was het, die binnen de Staatskerk geen plaats vonden en onder leiding van Robert Browne zich verenigde in onafhankelijke gemeenten, die tot op den huidigen dag nog bestaan.

Elk lid zou, volgens Browne, koning, profeet en priester moeten zijn om onder rechtstreeksche leiding des Heiligen Geestes het Koninkrijk Gods te bevorderen.

De gemeente verkoos geen dominé, doch had bij monde van de oudsten en meest waardigen de ordinatie te onderzoeken en te verstrekken voor diegenen die zich door God geroepen voelden tot de bediening des Woords. De oorspronkelijke gedachte was dus niet democratisch, zooals bij de gereformeerde kerkregeering, doch theocratisch.

De Congregationals zijn in de 16de en 17de eeuw hevig vervolgd, zoodat velen de wijk namen naar Holland, waar zij in Amsterdam onder hun voorganger Francis Johnson en later in Leiden onder John Robinson leefden.

Later verlieten zij ons land en staken aan boord van de „May Flower" den Atlantischen Oceaan over om zich in Amerika te vestigen.

Over deze Pilgrimfathers is veel geschreven en voor wie er belang in stelt is het boek van Henry Martijn Dexter „The England and Holland of the Pilgrims" alleszins aan te bevelen.

Onder de regeering van Oliver Cromwell kwam aan de vervolging een einde en hadden de presbyterianen en independenten een domineerende positie in den Staat en in de kerk.

Het gevaar aan deze positie verbonden was ook hier aanwezig.

Velen voegden zich bij hen die er voordeel in zagen en waardoor de zuiverheid der leer en de vrome levenswandel achteruit gingen en bovendien overdrijving een reactie veroorzaakte, die in haat overging zoodra de regeering van Karel II een aanvang nam.

In 1662 weigerden bijna 2000 predikers de „Act of Uniformity" te onderteekenen en werden zij uit de Staatskerk verdreven.

Sinds dien tijd is de geschiedenis der Congregationals verweven in de geschiedenis der non conformisten en zijn zij in hun eigen gemeenten blijven voortbestaan.

Nog steeds vormen de Congregationals een der belangrijkste groepen van de vrije kerken in Engeland.

Door het ontbreken der „meerdere vergaderingen" als classis en synode is elke gemeente souverein en wordt de correctieve invloed van het presbyteriale stelsel, zooals wij dat in onze kerken in Nederland kennen, gemist.

Er bestaat wel een Unie van Congregational Churches, doch deze heeft geen gezag om tucht op leer en leven der gemeenten uit te oefenen. Mede daardoor bestaat er in de Congregational Churches dan ook leervrijheid.

De theocratische regeeringsvorm zooals deze bedoeld was door de eerste puriteinen is een ideaal, te hoog voor een wereld van zondige menschen.

Het volk Israël onder de Richteren en ook de stad Genève onder Calvijn zijn hiervan duidelijke voorbeelden.

Het modernisme is ook aan de Congregationals niet voorbij gegaan, zooals ook blijkt uit de geschriften van hun voorgangers.

Evenals dit bij alle kerken in Engeland het geval is, is de prediking meer op de praktijk van het leven gericht dan uitgaande van een bepaalde dogmatiek, waardoor zij ook sterk is komen te staan onder den invloed van de steeds wisselende levensopvattingen der menschen.

Het is niet onmogelijk, dat onder de lezers van ons blad er zijn, die zich interesseeren voor het leven der gereformeerden in Londen. Ik noem daarom even het secretariaat der Vereeniging „Johannes à Lasco" te Londen. Het is gevestigd: Downside road no. 1., Sutton (Surrey). De kerkdiensten worden gehouden in het Gebouw Y.W.C.A. (Great Russellestreet, London, W.C.1; het is te bereiken per bus of tube halte Tottenham Courtroad. Belangstellenden zijn hartelijk welkom. Omdat niet elken Zondag een samenkomst mogelijk is, is het aan te bevelen, dat gereformeerden, die in Londen denken te komen, of die er familieleden of vrienden hebben, zich abonneeren op deze „Mededeelingen", al thans zich met het secretariaat in verbinding stellen. Bij vernieuwing vestig ik de aandacht op deze belangrijke zaak. Nog pas kregen we den „Gids" van het leven der gereformeerden op Curaçao in handen. Ook daar blijkt de zegen van het aanpakken van den arbeid groot.